

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

KRAJOWY OŚRODEK
WSPARCIA ROLNICTWA

MINISTERSTWO ROLNICTWA
i ROZWOJU WSI

NR
53

RYNEK RZEPAKU

stan i perspektywy

P Ó Ł R O C Z N I K

CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 1992 ROKU

ISSN 1231-269X

ANALIZY RYNKOWE

Redaktor naczelny
Piotr Szajner

CZERWIEC 2018

RADA PROGRAMOWA ROLNICZYCH ANALIZ EKONOMICZNYCH:

Marian Borek (przewodniczący)
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący)
Piotr Szajner (redaktor naczelny)
Krystyna Świetlik (sekretarz redakcji)
Tadeusz Chrościcki
Barbara Domaszewicz
Stanisław Kowalczyk
Bogdan Podgórski
Iwona Szczepaniak
Marzena Trajer
Maria Zwolińska

KOMITET REDAKCYJNY:

Andrzej Kowalski, Ewa Machowina, Piotr Szajner, Krystyna Świetlik, Marzena Trajer,
Maria Zwolińska

REDAKTOR RYNKU RZEPAKU:

Ewa Rosiak

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner

PROJEKT OKŁADKI: Leszek Ślipki
SKŁAD: Barbara Walkiewicz
DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
NAKŁAD: 700 egz. Ark. wyd. 5,54

Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych prosimy o podanie źródła.

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	4
I. Uwarunkowania makroekonomiczne <i>mgr Tadeusz Chrościcki</i>	6
II. Rynek produktów oleistych na świecie <i>dr inż. Ewa Rosiak, dr inż. Magdalena Bodył</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	7
III. Rynek produktów oleistych w Unii Europejskiej <i>dr inż. Ewa Rosiak</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	14
IV. Rynek produktów oleistych w Polsce	20
1. Produkcja rzepaku <i>dr inż. Ewa Rosiak</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	20
2. Obroty rzepakiem <i>dr inż. Ewa Rosiak</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	27
3. Handel zagraniczny produktami oleistymi <i>dr inż. Magdalena Bodył</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	30
4. Przemysł tłuszczowy <i>dr inż. Ewa Rosiak, dr Marek Wigier</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	37
5. Ceny detaliczne i spożycie tłuszczów roślinnych <i>dr inż. Ewa Rosiak</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	42
Aneks	52

W sezonie 2017/18 światowe zbiory nasion i owoców 7 najważniejszych roślin oleistych wyniosły 550,0 mln ton i były niewiele (o 0,3%) niższe niż w poprzednim sezonie. Zmniejszyła się produkcja soi (o 2,9%) i nasion słonecznika (o 2,7%), przy wzroście zbiorów pozostałych nasion oleistych. Wzrost globalnych zasobów nasion oleistych będzie zbliżony do wzrostu ich zużycia, w wyniku czego zapasy nasion oleistych na koniec sezonu pozostaną wysokie. Ceny nasion oleistych i olejów roślinnych w sezonie 2017/18 są nieznacznie niższe, a śrut oleistych wyższe niż w sezonie poprzednim. W sezonie 2018/19 prognozowane są rekordowe zbiory nasion oleistych na świecie, głównie w wyniku dużego (ok. 6%) wzrostu zbiorów soi, ale też większych zbiorów wszystkich pozostałych nasion oleistych, z wyjątkiem orzeszków ziemnych. Przewiduje się, że wzrost globalnych zasobów będzie większy niż wzrost zużycia, w wyniku czego zapasy nasion oleistych na koniec sezonu będą jeszcze większe niż przed rokiem, a ceny nasion oleistych i produktów ich przerobu mogą się obniżyć.

Po czteroletnim spadku, w sezonie 2017/18 światowe zbiory rzepaku zwiększyły się do 66,5 mln ton (o 5,0%). Wyższe były w UE-28, Kanadzie oraz na Ukrainie i w Rosji, a niższe w Indiach, Chinach i Australii. Globalny bilans rzepaku wydatnie się poprawił. Światowe zużycie rzepaku zwiększy się, ale będzie mniejsze od produkcji i zapasy rzepaku na koniec sezonu znacząco wzrosną. W sezonie 2018/19 prognozowany jest dalszy, ok. 2% wzrost światowych zbiorów rzepaku. Większe zbiory spodziewane są w Kanadzie, Indiach, Chinach, Rosji i na Ukrainie, przy niewielkim spadku w UE-28 i zwiększeniu w Australii.

Po spadkach w latach 2015-2016, w 2017 r. zbiory rzepaku w Polsce zwiększyły się do 2,7 mln ton (o 21,2%), w wyniku wzrostu areálu uprawy (o 11,1%) oraz plonów (o 8,9%) i jego ceny zmniejsz-

zyły się (o 2,5% do 1576 zł/t). W sezonie 2017/18 przy wysokich zbiorach oraz wysokim imporcie netto rzepaku (0,2 mln ton), przemysł tłuszczowy przerobi 2,8 mln ton tego surowca, tj. o ok. 10% więcej niż w sezonie 2016/17. Zapasy rzepaku na koniec sezonu pozostaną niskie. W 2018 r. przewiduje się zmniejszenie zbiorów rzepaku do ok. 2,4 mln ton, w wyniku spadku areálu uprawy i plonów, spowodowanego niekorzystnymi warunkami pogodowymi w czasie wegetacji. Mniejsza produkcja przełoży się prawdopodobnie na spadek eksportu, a import rzepaku może być równie wysoki jak w sezonie poprzednim. W tej sytuacji przemysł tłuszczowy w sezonie 2018/19 będzie mógł przerobić 2,5 mln ton rzepaku, tj. o ok. 10% mniej niż w sezonie 2017/18. Zapasy rzepaku na koniec sezonu pozostaną niskie.

W 2017 r., mimo wyższych zbiorów i wzrostu eksportu rzepaku, deficyt handlu zagranicznego produktami oleistymi pogłębił się o 26,5% do 1,5 mld EUR, głównie na skutek drastycznego zmniejszenia wolumenu i wpływów z eksportu oleju rzepakowego, a także spadku wolumenu i wpływów z eksportu śruty rzepakowej, przy równoczesnym zwiększeniu wolumenu i wydatków na import wszystkich produktów oleistych. W 2018 r., przy mniejszych tegorocznych zbiorach rzepaku i spodziewanym spadku jego eksportu, a także dalszym spadku eksportu oleju rzepakowego oraz przy przewidywanym utrzymaniu się wysokiego importu produktów oleistych, ujemne saldo obrotów handlowych produktami oleistymi może zwiększyć się o ok. 5% w porównaniu z rokiem poprzednim.

W 2017 r. produkcja głównych wyrobów przemysłu tłuszczowego (olejów roślinnych i margaryn) była większa, a wyniki finansowe przemysłu tłuszczowego były lepsze niż w roku poprzednim, jednak nadal znacznie gorsze niż w całym przemyśle spożywczym. Wzrosła rentowność brutto i netto przemysłu

tłuszczowego, a wskaźnik bieżącej płynności finansowej, mimo spadku, nadal znacznie przewyższał poziom uznawany przez banki za bezpieczny oraz średnią jego wartość w całym przemyśle spożywczym. Zmalały natomiast nakłady inwestycyjne i w ślad za tym zmniejszyła się też stopa inwestowania i nadal była znacznie niższa niż w całym przemyśle spożywczym. W 2018 r. sytuacja finansowa przemysłu tłuszczowego może ulec dalszej poprawie, ze względu na przewidywane utrzymanie wysokiej produkcji głównych wyrobów oraz spodziewane polepszenie relacji cen zbytu produktów do cen zakupu surowców.

Po trzyletnim spadku, w 2017 r. ceny detaliczne tłuszczów roślinnych zwiększyły się średnio o 2,9%. Wzrost cen tłuszczów roślinnych był mniejszy niż cen całej żywności łącznie z napojami bezalkoholowymi (4,2%), w tym znacznie mniejszy niż cen tłuszczów zwierzęcych (29,0%). Przewiduje się, że w 2018 r. nastąpi spowolnienie dynamiki wzrostu cen detalicznych tłuszczów roślinnych ze względu na spodziewany spadek cen surowców do ich produkcji, zarówno krajowego rzepaku, jak i olejów z importu. Czynnikiem stymulującym wzrost cen tłuszczów roślinnych będą relatywnie wysokie ceny tłuszczów zwierzęcych, zwłaszcza masła oraz poprawa sytuacji dochodowej ludności i w ślad za tym ożywienie krajowego popytu na żywność.

W 2017 r. bilansowa konsumpcja tłuszczów roślinnych wzrosła do 24,1 kg (o 1,7%) w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Zdecydował o tym dalszy wzrost zużycia tłuszczów roślinnych w przemyśle spożywczym i gastronomii. Bezpośrednie spożycie tłuszczów roślinnych w gospodarstwach domowych zmniejszyło się. Spożycie tłuszczów zwierzęcych wg bilansów zmniejszyło się do 10,5 kg (o 2,8%), w wyniku spadku spożycia masła i „pozostałych tłuszczów zwierzęcych” (słoniny, smalcu i innych). Krajowy popyt na tłuszcze w ok. 70% pokrywany był

przez tłuszcze roślinne i w ok. 30% przez tłuszcze zwierzęce. W 2018 r. oczekuje się kontynuacji tendencji powolnego wzrostu spożycia tłuszczów roślinnych w ujęciu bilansowym, głównie w wyni-

ku dalszego zwiększenia ich zużycia w przetwórstwie wtórnym, ale oczekuje się także zahamowania tendencji spadkowej bezpośredniego spożycia tłuszczów roślinnych w gospodarstwach domo-

wych. Spożycie tłuszczów zwierzęcych w ujęciu bilansowym może zwiększyć się w wyniku wzrostu spożycia „pozostałych tłuszczów zwierzęcych”, przy stabilizacji spożycia masła.

SUMMARY

In the 2017/18 season, the world harvest of seeds and fruit of 7 most important oilseeds was 550 million tonnes and was slightly (by 0.3%) lower than in the previous season. The production of soybean decreased (by 2.9%), so did the production of sunflower seeds (by 2.7%), with the increased harvest of remaining oilseeds. The increase in global stocks of oilseeds will be similar to the increase in their consumption as a result of which stocks of oilseeds at the end of the season will remain high. The prices of oilseeds and vegetable oils in the 2017/28 season are slightly lower and those of oil meal are higher than in the previous season. In the 2017/18 season, the record-breaking harvest of oilseeds in the world is forecast, mainly due to the high (by about 6%) increase in the harvest of soybean but also the higher harvest of all other oilseeds, exclusive of peanuts. It is expected that the increase in global stocks will be higher than the increase in the consumption, as a consequence of which stocks of oilseeds at the end of the season will be even larger than the year before, and the prices of oilseeds and processed oilseed products may be reduced.

After four years of decline, in the 2017/18 season, the world harvest of rape increased to 66.5 million tonnes (by 5%). It was higher in the EU-28, Canada, Ukraine and Russia, while it was lower in India, China and Australia. The global balance of rape was significantly improved. The global consumption of rape will grow but will be lower than the production and stocks of rape at the end of the season will substantially increase. In the 2017/18 season, the further increase in the global harvest

of rape, by about 2%, is forecast. The higher harvest is expected in Canada, India, China, Russia and Ukraine, with the small decrease in the EU-28 and the greater decrease in Australia.

After the decreases in the years 2015-2016, in 2017, the harvest of rape in Poland increased to 2.7 million tonnes (by 21.2%), as a result of increased acreage (by 11.1%) and yields (by 8.9%) and its prices decreased (by 2.5% to PLN 1,576/tonne). In the 2017/18 season, with the high harvest and high net imports of rape (0.2 million tonnes), the fat industry will process 2.8 million tonnes of this raw material, i.e. by about 10% more than in the 2016/17 season. Stocks of rape at the end of the season will remain low. In 2018, a reduction in the harvest of rape is forecast, to about 2.4 million tonnes, due to the decrease in acreage and yields caused by adverse weather conditions during the growing season. The lower production will probably translate into the reduced export and the import of rape may be as high as the previous season. In this situation, the fat industry in the 2018/19 season will be able to process 2.5 million tonnes of rape, i.e. by about 10% less than in the 2017/18 season. Stocks of rape at the end of the season will remain low.

In 2017, despite the higher harvest and increased export of rape, the foreign trade deficit of oilseed products deepened by 26.5% to EUR 1.5 billion, mainly due to the drastic reduction in the volume and revenues from the export of rape oil and the decline in the volume and revenues from the export of rape meal, with the increased volume and expenses on the import of all oilseed products.

In 2018, with the smaller harvest of rape this year and the expected decline in its export, as well as the further decline in the export of rape oil and the expected continuation of the high import of oilseeds, the negative balance of trade in oil products may increase by about 5% compared to the previous year.

In 2017, the production of main fat industry products (vegetable oils and margarine) was higher and the financial results of the fat industry were better than the year before, however, still significantly worse than in the food industry in total. The gross and net profitability of the fat industry increased, and the current liquidity ratio, despite the decline, still significantly exceeded the level considered safe by banks and its average value in the food industry in total. However, investment expenditure decreased and this was followed by the decrease in the investment rate which was still much lower than in the food industry in total. In 2018, the financial situation of the fat industry may be further improved, due to the envisaged maintenance of the high production of main products and the expected improvement in the ratio of product selling prices to raw material buying-in prices.

After three years of decline, in 2017, retail prices of vegetable fats rose by 2.9%, on average. The rise in the prices of vegetable fats was lower than that in the prices of all foods including soft drinks (4.2%), including much lower than the prices of animal fats (29.0%). It is anticipated that in 2018 the growth rate of the retail prices of vegetable fats will be slowed down due to the expected fall in the prices of raw materials to their

production, both domestic rape and imported oils. The factor stimulating the rise in the prices of vegetable fats will be the relatively high prices of animal fats, especially butter, and the improved income situation of the population followed by the recovery of the domestic food demand.

In 2017, the balance consumption of vegetable fats increased to 24.1 kg (by 1.7%) per capita. This was determined by the further increase in the

consumption of vegetable fats in the food industry and gastronomy. The direct consumption of vegetable fats in households has decreased. The consumption of animal fats according to the balances decreased to 10.5 kg (by 2.8%), as a result of the decrease in the consumption of butter and "other animal fats" (pork fat, lard and others). The domestic demand for fats in about 70% was covered by vegetable fats and in about 30% by animal fats. In 2018, the

trend of the slow increase in the balance consumption of vegetable fats is expected to continue, mainly as a result of the further increase in their consumption in secondary processing, but it is also expected that the downward trend in the direct consumption of vegetable fats in households will be stopped. The balance consumption of animal fats can increase as a result of the increased consumption of "other animal fats", with the stabilised consumption of butter.

W serii Analizy Rynekowe w najbliższym czasie ukazać się:

1. Rynek owoców i warzyw (52) • czerwiec 2018,
2. Rynek wyrobów tytoniowych (6) • czerwiec 2018,
3. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (48) • wrzesień 2018,
4. Rynek mleka (55) • wrzesień 2018,
5. Rynek pasz (40) • wrzesień 2018,
6. Rynek drobiu i jaj (54) • październik 2018,
7. Rynek zbóż (55) • październik 2018,
8. Rynek ryb (29) • październik 2018,
9. Rynek mięsa (55) • październik 2018,
10. Rynek rzepaku (54) • październik 2018,
11. Rynek ziemniaka (45) • listopad 2018,
12. Rynek wyrobów alkoholowych (6) • listopad 2018,
13. Popyt na żywność (19) • listopad 2018.

WARUNKI PRENUMERATY

Prenumerata realizowana przez Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB.

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel.: 22 50 54 685 lub faks: 22 50 54 757 w godz. 8⁰⁰–16⁰⁰.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4), pokój numer 3.

Prenumerata roczna wersji papierowej lub elektronicznej 1 egz. (2 numery) w 2018 r. wynosi 42 zł.

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przysyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433
W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wiernie odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Prenumerata Analizy (2 numery) w 2018 roku wynosi 42 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-47-57
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>